

EDUKACIJA

RUČNO HRANJENJE PAPAGAJA

Danas je jedan od najčešćih razloga ručnog hranjenja dobijanje pitomog papagaja i dobrog ljubimca • Ova metoda ima i mnogo drugih prednosti, a najveća mana je što zahteva dosta vremena odgajivača • Pored ishrane, izuzetno je bitno i podešavanje optimalne temperature

Dok su pre nekoliko decenija odgajivači othranjivali ručno bebe papagaja (a i druge ptice), najviše iz razloga što roditelji nisu brinuli o njima, danas je najčešći razlog ručnog hranjenja dobijanje pitomog papagaja i dobrog ljubimca.

Potražnja za pitomim papagajima se poslednjih godina mnogostruko povećala, a samim tim i ponuda, pa je danas gotovo nemoguće kod mnogih vrsta naći papagaja othranjenog od strane roditelja, posebno onih koje su tražene kao ljubimci. Ako pogledamo iz drugog ugla, možemo da zaključimo da ručno

Stefan Švabić

hranjenje beba ima i dosta drugih dobrih strana za jednog odgajivača. Na primer, kada ženka sama neguje svoje bebe lako može da se desi da neke od beba ili čak sve ne prežive (ugnjave bebu, ne hrane ili slabo hrane zbog većeg broja beba, ustanu pre vremena pa se bebe ohlade, itd.), a kod ručnog hranjenja se spašava gotovo svaka beba bez tih nekih rizika.

Sve više odgajivača uvodi u svoju opremu i specijalne inkubatore za izvođenje jaja papagaja i oni dodat-

no pomažu odgajivačima da se sačuva baš svaka beba. Dok ženka lako može da zgnječi jaje, da ustane sa jaja ili da sprečava redovnu inspekciju gnezda, inkubator sve to olakšava i beba se sigurno izvodi iz jajeta u strogo kontrolisanim uslovima. Kada govorimo o inkubatorima, oni su dosta skupi i trenutno ih koriste pretežno odgajivači najvećih vrsta, a pored toga potreban je i ceo sistem baterija, alarma i agregata koji sprečava hlađenje jaja u slučaju nestanka struje.

Otežavajuća stvar kod izvođenja beba na ovaj način je to što odgajivač u ovom slučaju mora da hrani bebu od prvog dana, što znači prvog dana okvirno na svakih sat vremena, i ovo vreme može da varira od bebe do bebe ili od vrste do vrste (neka beba se izvede sa većom voljkom pa se period između hranjenja može povećati i na sat ipo, a neka može biti sa voljkicom gde samo jedna kap stane pa se mora hraniti i na 30 minuta). Proces hranjenja takve bebe je najteži prve dve nedelje (kad se beba izvede kod roditelja, obično se uzima sa desetak dana kada je hranjenje već mnogo olakšano).

Kad krenemo od prvog dana da hranimo bebu na jedan sat, na primer, svakog sledećeg dana kako beba raste povećavamo raspon između hranjenja za oko 15-30 minuta, i tako dolazimo kroz desetak dana do nekog hranjenja okvirno 6 puta dnevno. Posle je hranjenje već mnogo olakšano, beba je već dovoljno velika i lakše prihvata hranu. Ostatak perioda hranjenja je najbolje pratiti po samoj bebi, odnosno pratimo voljku, pa kad se voljka dobro isprazni hranimo bebu ponovo. Voljku je najbolje puniti nekih 70-80% od punog kapaciteta, ne treba puniti maksimalno iz razloga što hrana može dospeti u disajne puteve. Uvek je bolje bebu hraniti sa manjim i svežim obrocima više puta dnevno nego puniti voljku maksimalno i hraniti manje puta dnevno, što je obično najlakše odgajivačima.

Što se tiče same kašice koju dajemo bebi, temperatura uvek treba da bude

približno 40°C (optimalno između 37 i 43°C). Ako bebi dajemo hladnu kašicu, neće variti a neće ni prihvatati kašicu, a ako je dajemo pretoplu može dobiti opekotine voljke. Znači veoma je bitno precizno meriti temperaturu hrane i dodatno proveravati na koži toplotu. Da bi se precizno i brzo izmerila temperatura hrane najbolje je koristiti laserske merače temperature koji se sada vrlo lako mogu nabaviti. Ako pravimo veoma malu količinu hrane samo za jednu bebu, hrana se vrlo brzo ohladi, a mali pilići su posebno osetljivi na hladniju hranu, što znači da moramo praviti sa desetak pa i više stepeni toplijom vodom da bi se dok izmešamo rashladila na željenih 40°C. Za tako male količine hrane moramo se uvežbati, posebno kad hranimo jednodnevno pile, a poželjno je i zagrijati šolju u toploj vodi neposredno pre početka pripreme hrane (nije obavezno koristiti šolju, ali ja je najčešće koristim za manje količine ili plastičnu posudu za baš veću količinu hrane koja duže drži toplotu, da bih stigao da nahranim toplom hranom sve bebe).

Kada govorimo o gustini kašice, ona zavisi od same hrane koju koristimo. Kod svih proizvođača imamo jasna uputstva na samoj hrani za koje su vrste pogodne i koja gustina je najbolja za koji uzrast bebe. Svaka vrsta papagaja ima različite potrebe za nutritijentima tako da se koriste i različite hrane, ali kad je gustina kašice u pitanju kod

AVI-FAUNA

svih hrana važi slično pravilo – da se prvog dana bebi daje ređa kašica pa se vremenom gustina poveća obično do gustine jogurta, i tako nastavi do kraja hranjenja. Ali ponovo naglašavam da je uvek najbolje pratiti uputstva na samoj hrani (sada ima veliki izbor različitih hrana koje se malo razlikuju kad je u pitanju gustina same kašice, odnosno odnos vode i formule).

Pored kupovne gotove formule možemo koristiti i pravljenju. Kada sam ja othranio svoju prvu bebu 2006. godine, nisam znao da postoji specijalna hrana za ručno hranjenje beba papagaja. U Srbiji se tada retko koji odgajivač upuštao u taj proces, pa sam se učio sam, iz neke stare knjige gde sam našao određenu formulu (u toj knjizi se baš jasno videlo da je formula isključivo namenjena ako roditelji napuste bebu) i sam pravio hranu. Bebe su takođe dobro napredovale, tako da ako nemate kupovnu hranu i ako ne možete trenutno da je nabavite, a bebu napuste roditelji, pa je morate hitno uzeti na hranjenje, možete sami napraviti hranu kojom ćete je hraniti dok ne nabavite kupovnu. Za tu hranu koju sam ja koristio glavni sastojak su ovsene pahuljice oko 60-70%, a ostalo možete dodati neke

luskane semenke, suvi hleb, malo kek-sa i sve to dobro samleti više puta i po potrebi odvojiti samo najsitniji ostatak, dok prilikom mešanja sa vodom možemo dodati i kuvano jaje. Sve ostalo je isto, jer pravimo toplu kašicu za bebu.

U slučaju da beba ne pojede kašicu koju smo napravili – ostatak kašice bacamo. Ne stavljati u frižider ili čuvati za naredni obrok, pa makar bio i za 15 minuta. Znači, pravimo uvek svežu kašicu za svaki obrok i trudimo se da napravimo taman koliko treba bebi ili bebama. U slučaju da se smesa koju mešamo sa vodom ne rastvara dobro u vodi (pravi se talog dole, a gore ostaje samo voda), moramo promešati kašicu neposredno pre davanja piletu da bi dobilo sve ravnomerno (a ne jedno pile samo vodu, dok drugo samo gustinu).

Pile možemo hraniti na više načina: špric, špric sa iglom, kašičica, pipeta, pa čak i čačkalica za kanarinke i egzote je pogodna na primer. Moj najčešći izbor je špric, nekad za vrlo sićušno pile je bolji izbor špric sa veoma malom iglicom specijalno dizajniranom za tu svrhu (sa tupim vrhom). Kada hranimo pile najbolje je hraniti sa desne na levu stranu, čvrsto ali ne grubo, držeći glavu jednom rukom a drugom davati hranu. Uvek bi trebalo na stranu hraniti, jer kod pileta je otvor za vazduh odmah iza jezika i hrana vrlo lako može dospeti u disajne puteve (čime čak može i ugušiti pile).

Dok su optimalni uslovi za izvođenje jajeta kod većine papagaja 37.3°C i 50% vlage, za bebe temperatura u inkubatoru zavisi od mnogo toga dok je vlaga oko 40% optimalna. Većina odgajivača obraća pažnju samo na temperaturu dok se vlaga zapostavlja, a ona je veoma važna. Manjak vlage može da izazove neprijatnost koja je svima nama poznata (suv vazduh), ali je mnogo opasniji visok procenat vlage koji izaziva pojavu bakterija i pogodan je za razvoj mikroorganizama, što može da dovede i do oboljenja pilića (najčešće prvo strada

respiratorni sistem). Procenat vlage u inkubatoru u kome je suv vazduh možemo povećati dodavanjem posude sa vodom (što veća površina vode više će uticati na povećanje vlage, a ako je potrebno može se koristiti tacna po celom podu inkubatora i preko mreža, pa onda posude sa pilićima), dok smanjiti vlagu možemo dodavanjem ventilatora na zidu inkubatora ili ostavljati otvore na inkubatoru. Vлага je obično veća kada je puno pilića u malom prostoru ili kada je inkubator mnogo zadihtovan i nema provetranja, zato savetujem veće inkubatore i ne pretrpavati nikad velikim brojem pilića. Takođe, inkubator za piliće ne treba biti uopšte dobro zadihtovan, odnosno treba imati otvore.

Inkubator možemo sami napraviti a možemo i kupiti naravno. Inkubator za piliće ne mora toliko precizno držati temperaturu i vlagu kao inkubator za jaja, tako da nam za njega treba samo jedan običan termostat, grejač i merač temperature i vlage unutar inkubatora, dok materijal za izradu inkubatora može biti različit (ja sam lično koristio PVC panele). Ako vam hitno treba inkubator, a nemate, privremeno možete u neku posudi staviti sijalicu i na taj način zagrejati pile, samo paziti da ne dođe do pregrevanja ili da sijalica ne opeče pile.

Da napomenem da nije uvek potreban inkubator za piliće. Ako su pilići veliki već u perju, a posebno ako ih ima više i ako je u sobi toplo, onda nema potrebe za inkubatorom. Kad god pilićima nije potreban inkubator, ne treba ih stavljati u njega. E sad, kako podešiti temperaturu? Ne postoji određena temperatura za sve uzraste i sve bebe. Sa druge strane, odrediti temperaturu je jako prosto, ali je početnicima izgleda najlakše da im neko kaže tačnu temperaturu i oni samo podese. To je inače i najčešće pitanje koje dobijem, ali ne postoji precizan odgovor na njega! Znači, temperatura se razlikuje i zavisi

od mnogo faktora: prvo od uzrasta pileta/pilića, drugo od broja pilića, treće od toga da li je pile bilo kod roditelja ili iz inkubatora, četvrto od samog pileta, i peto od zdravstvenog stanja pileta. Na primer, ako je pile jednodnevno, jedno samo u posudi, izvedeno u inkubatoru, temperatura okvirno treba biti 34°C. Ako je izvedeno kod roditelja – može i nešto manja. Ako je, na primer, pile uzeto od roditelja sa 10 dana i jedno je samo, temperatura ne mora biti veća od 29-30°C. Ako je uzeto više pilića sa

10 dana starosti i drže se u istoj posudi u inkubatoru, potrebna temperatura je odmah manja, oko 27-28°C (kada kažem 10 dana uzrast, pretežno mislim na veće vrste).

Iz ovoga vidimo da leti mnogima inkubator i ne treba. Sa druge strane, temperature se nikad ne treba držati fiksno, ovo što sam naveo je više da imate od čega da počnete a najbolje je uvek pratiti pile/piliće i podešavati po njima. Ukoliko primetite da „dahću“ i da su se razdvojili, znači da je vruće i da treba malo smanjiti. A ako vidite da drhte i da su se skupili, znači da je hladno i da treba povećati temperaturu. Znači, pratiti po pilićima uvek je najbolje! Kad ubacimo pile na jednu temperaturu, svakih par dana temperaturu treba smanjiti za oko 0,5-1°C, kako bi vremenom došli

AVI-FAUNA

do sobne temperature, ali postepeno i pile izvaditi iz inkubatora. Dakle, ne treba bebu držati na 30 stepeni nedeljama i onda kad poraste izvaditi na 20, nego uvek postepeno smanjivati. Ako imate puno beba različitih uzrasta ipak morate imati i više inkubatora. Ja lično praktikujem sistem da bebe idu iz jednog u drugi inkubator kako stare, a u svakom je po malo manja temperatura.

Napomene:

- Ako nabavite bebu od drugog kolege odgajivača, najbolje je držati tu bebu odvojeno od Vaših bar prve dve nedelje.

- Ako primetite da neka beba ispoljava znake neke bolesti, treba je odmah odvojiti od drugih.

- Treba držati higijenu u inkubatoru, ali ne koristiti previše sredstva za dezinfekciju (najbolja je topla voda).

- Ako opečete bebu pretoplom hranom, odmah namažite Jekoderm. U slučaju većih opekotina, može se pojaviti i rupa na voljci gde će ispadati hrana. U slučaju male rupice, hranite samo gušćom hranom i češće, pa će rupica sama zarasti. U slučaju da je veća rupa, mora se zašiti.

- Ako date hladnu hranu, ili iz drugog razloga beba ne provari hranu, treba isporučiti bebu. Okrenuti blago na dole i polako istisnuti iz voljke, ili koristiti

specijalnu veliku tupu iglu da se hrana izvuče.

- Ako beba pojede nešto što ne bi trebalo, možete isprati voljku kamilicom i isto isporučiti, ili koristiti tupu iglu.

- Noću slobodno možete ostaviti malo duži razmak između hranjenja. Ako hranite bebu na 3 sata, na primer, noću možete ostaviti 5 sati. Ja lično praktikujem da tokom celog hranjenja duži period ostavim noću kod svake bebe da jednom dnevno sve lepo provari i isprazni, ne samo voljku nego i želudac.

Za kraj bih dodao nešto kratko i o projedanju bebe. Da bi se beba pravilno osamostalila, ne smete je izgladnjivati, jer beba ima urođeni nagon da pređe sa kašice da se samostalno hrani. Na vama je samo da pratite dobro trenutak kad krene da jede samostalno, da biste prestali da joj dajete kašicu i za to vam kod nekih vrsta posebno treba iskustvo (da osetite pravi trenutak). Mada, još nisam čuo da neka beba nije projela, tako da se jedino može desiti da vas malo "zeza" da je duže hranite na špric. Ručno hranjenje beba nije ni malo lako, treba imati pre svega mnogo ljubavi, koja podrazumeva strpljenje i požrtvovanost da biste to obavili kako treba. Jer vi menjate roditelje tim bebama! ●

